

Ἡμέρα Ἐθνικῆς Μνήμης τῆς Ποντιακῆς Γενοκτονίας* (19 Μαΐου)

Τοῦ Νίκου Ι. Κωστάρα

Μνήμη δὲν πρέπει νὰ ἀλώνεται. Καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι ἡ Γενοκτονία τῶν Ποντίων γιὰ χρόνια πολλὰ εἶχε ἀποσιωπηθεῖ, ὄχι τυχαῖα, ἀλλὰ ὡς συνειδητὴ ἐπιλογὴ τῆς Ἑλλαδικῆς ἐξουσίας γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς ἱστορικῆς μνήμης.

Στις 21.2.1994 ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ψήφισε ὁμόφωνα τὴν ἀνακήρυξη τῆς 19ης Μαΐου ὡς Ἡμέρα Μνήμης γιὰ τὴ Γενοκτονία τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὸν βάρβαρο ξερριζωμὸ ἐνδὸς ὁλόκληρου λαοῦ ἀπὸ τὶς πατρογονικῆς του ἐστίες.

Σήμερα συμπληρώνονται 83 χρόνια ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὁ Μουσταφᾶ Κεμάλ Πασᾶς, ὁ ὁποῖος ὀνομάσθηκε *Ἄτατούρκ*, δηλαδή «Πατέρας τῶν Τούρκων», ἀποβιβάστηκε στὴ Σαμφοῦντα τοῦ Πόντου γιὰ νὰ ὀργανώσει τὸν ἐθνικιστικὸ τουρκικὸ στρατὸ καὶ νὰ ὀλοκληρώσει τὴ Γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πού εἶχαν ἀρχίσει οἱ Νεότουρκοι σύντροφοί του. Ἦταν μιὰ προσπάθεια τοῦ τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ γιὰ μετατροπὴ τοῦ πολυεθνικοῦ ὀθωμανικοῦ χώρου σὲ ἐθνικὸ τουρκικὸ. Μιὰ ἀπόφαση πού πάρθηκε τὸ 1908 μετὰ τὴν ἄνοδο τῶν Νεότουρκων

στὴν ἐξουσία. Τὸ σχέδιο τῆς ἐξόντωσης συνέβαλε καὶ ἀρχισε νὰ ἐφαρμόζει ἡ τριανδρία τῶν Νεότουρκων, Ταλαὰτ μπένς, Ἐνβὲρ πασᾶς καὶ Τζεμάλ πασᾶς σὲ συνεργασία μὲ τὸ Γερμανὸ στρατηγὸ Λίμαν φὸν Σάντερς.

Τὸ κράτος τῶν Νεότουρκων μεθοδευμένα ἐξετέλεσε σὲ δυὸ φάσεις (1914-1918 καὶ 1919-1923) τὸ σχέδιο «λευκὸς θάνατος» γιὰ τοὺς Ἑλλήνες τοῦ Πόντου. Ἐκτοπίσεις, ἐξορίες, λεπλασίες, βιασμοί, ἀπαγχονισμοὶ ὕστερα ἀπὸ συνοπτικὲς δίκες. Ὁ Κεμάλ διέταξε τὴν ἐπανασυγκρότηση

Ἱ.Μ. Παναγίας Σουμελά

τῶν περίφημων «Δικαστηρίων Ἀνεξαρτησίας» ποὺ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ στρατιωτικοὺς καὶ πολῖτες Τούρκους ὡς δικαστές, ποὺ στὴν οὐσία ἦσαν τυφλὰ κατευθυνόμενα ὄργανα τῆς Ἄγκυρας μὲ σκοπὸ τὴν ἐξόντωση τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ. Μετέτρεψαν τὴ θρησκεία σὲ κριτήριο ἐξόντωσης τῶν Ἑλλήνων στὸ στρατό, τὴ θητεία στὸν ὁποῖο κατέστησαν ὑποχρεωτική. Ἀποτέλεσμα: πολλοὶ νέοι νὰ ὀδηγοῦνται στὴν αὐτοεξορία γιὰ νὰ μὴν καταταγοῦν καὶ οἱ λοιποὶ νὰ ὑπηρετοῦν χωρὶς ὄπλο στὰ λεγόμενα «Τάγματα Ἐργασίας» (Ἀμελὲ Ταμπούρου), ποὺ στὴν πραγματικότητα ἦταν τάγματα θανάτου, ἀφοῦ δὲν ἐπέστρεφε κανεὶς ζωντανός. Τοὺς ὀδήγησαν στὸ ἐσωτερικὸ καὶ τοὺς ἔβαλαν σὲ καταναγκαστικὰ ἔργα. Στὰ διαβόητα ἐργατικά τάγματα ἔχασαν τὴ ζωὴ τους περίπου 80% τῶν Ἑλλήνων, ποὺ κατετάγησαν στὸν τουρκικὸ στρατό. Ἀπὸ τὸ 1914 ἕως τὸ 1918 ἐξοντώθηκαν 257.019 Ἑλλήνες τῆς περιοχῆς τοῦ Πόντου.

Οἱ συνθῆκες ἦταν ἀθλιες, ἀρκετοὶ λιποτάκτησαν καὶ βγήκαν ἀντάρτες. Γιὰ ὅσους λιποτάκτησαν οἱ τουρκικὲς ἀρχὲς πῆραν σκληρὰ μέτρα ἐνάντια στοὺς συγγενεῖς τους. Μὲ τὸ πρόσχημα τῆς καταδίωξης τῶν ἀνταρτῶν ἄρχισαν ἄγριες σφαγὲς καὶ μετακινήσεις πληθυσμῶν.

Τὴν Γενοκτονία μαρτυροῦν πληθώρα ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἡ Γενοκτονία τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι μέρος τοῦ Μικρασιατικοῦ Ὀλοκαυτώματος. Σημαντικὸ ρόλο στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐθνικισμοῦ τῶν Νεότουρκων διαδραμάτισαν καὶ οἱ ξένοι ἐπενδυτές. Οἱ Νεότουρκοι, μὲ τὶς εὐλογίες τῶν Γερμανῶν ὀργανωτῶν, ἄρχισαν νὰ ἐφαρμόζουν τὸ σύστημα τῆς ἄγριας ἐξόντωσης ὄχι μόνο τῶν αἰχμαλώτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμάχων γιὰ «στρατιωτικοὺς λόγους» ποὺ κατέληξε σὲ πραγματικὴ ἐξόντωση.

*Στὴν ἀποβάθρα τῆς Τραπεζοῦντος.
Πόντιοι, ξερριζωμένοι ἀπὸ τὶς πατρογονικὲς ἐστίες
τους, ἔτοιμοι νὰ ἐπιβιβασθοῦν στὰ πλοῖα.*

Οἱ Νεότουρκοι ἀπέβλεπαν στὸν ἀφανισμὸ ὄλων τῶν χριστιανικῶν ἐθνοτήτων καὶ στὴν τουρκοποίηση τῶν μουσουλμάνων. «Οἱ Νεότουρκοι ἀποκάλυψαν τὸ μεγαλεπὴ βόλο σχέδιό τους, τὴν ἐξόντωση δηλαδὴ ὄλων τῶν ἰθαγενῶν Χριστιανῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας».

Ποτέ, σὲ καμμὶα περίοδο τῆς Ἱστορίας κανένα πιδε διαβολικὸ σχέδιο δὲν εἶχε στοιχειώσῃ τὴ φαντασία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ «ἐρυθρὰ» σφαγὴ ὀλοκλήρωθηκε ἀπὸ ἓνα σύστημα ποὺ λέγεται «λευκὴ» σφαγὴ. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀργὴ ἐξόντωση ἀπὸ τὴν κακομεταχείριση, τὶς ἐκτοπίσεις, τὸ κρῦο, τὴν παρατεταμένη στέρψη νεροῦ καὶ τροφῆς, τὸν ἀποκλεισμὸ σὲ μπουντρούμια, τόσο μικρά, ποὺ νὰ μὴ χωρᾶς ὄρθιος. Ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ κτηνωδία τοῦ Ἐνβέρ, ἡ πιδε ψυχρὴ μὰ κυνικὴ ἐπινόψη τοῦ Ταλαὰτ ἀγαλλίασαν μ' αὐτὴ τὴν τρομερὴ ἐπινόψη. Μποροῦσαν νὰ ἰσχυρισθοῦν πὼς τὶς ἐκτοπίσεις τὶς ἀπαιτοῦσαν οἱ στρατιωτικὲς ἀνάγκες καὶ πὼς τὰ χέρια τους δὲν εἶχαν λερωθεῖ μὲ αἷμα, γιὰτὶ οἱ Χριστιανοὶ πέθαιναν μόνοι τους στὸ δρόμο, ὅπως ἔγραφε ὁ Φ. Σαρτιὸ (F. Sartiaux).

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς, τὶς ἐκτοπίσεις, τὶς ἀγχόνες καὶ τὴν ἰσοπέδωση τῶν Ἑλληνικῶν χωριῶν τὸ διάστημα αὐτὸ ἔγιναν σ' ὄλη τὴν περιοχὴ τοῦ Πόντου εὐρείας ἐκτάσεως προσπάθειες ἐξισλαμισμού. Ἔτσι ἐξισλαμίστηκαν μὲ τὴ βία Ἑλληνίδες, οἱ ὀποῖες στὴ συνέχεια κατέληξαν σὲ τουρκικὰ χαρέμια. Στὴν περιοχὴ τῆς Βαζελῶνος «26 γυναῖκες καὶ νεάνιδες, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν ἀτίμωσιν, ἔρριψαν ἑαυτὰς εἷς τινὰ ποταμὸν καὶ ἐπνίγησαν».

Καὶ σὲ τηλεγράφημα (25-7-1920) τῆς Ἐπιτροπείας Ποντίων πρὸς τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο ἀναφέρεται: «Πανταχόθεν τοῦ Πόντου ἀγγέλλονται σφαγαὶ προκρίτων, ἀτιμώσεις Ἑλληνίδων, ληστεῖαι καὶ διαρπαγαὶ ἑλληνικῶν περιουσιῶν παρὰ τουρκικῶν ὀρδῶν καὶ τουρκικῶν ἀρχῶν... Ἐὰν κατάστασις αὐτὴ συνεχισθῇ

Ι.Μ. Παναγίας Σουμελά

Ἑλληνισμὸς Πόντου ἐξαφανισθῆ-
σεται πρὶν ἢ διπλωματῖα προλά-
βῃ ἀσχοληθεῖ περὶ αὐτοῦ...».

Ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν θυ-
μάτων τῆς Ποντιακῆς Γενοκτο-
νίας ὑπολογίζεται σὲ 353.000
Ἑλληνοπόντιους. Ἡ ἱστορικὴ ἔ-
ρευνα ἔχει φέρει στὸ φῶς τῆς

δημοσιότητας ἀναρίθμητα ἔγγραφα ποὺ στοιχειοθετοῦν καὶ τε-
κμηριώνουν τὸ τεράστιο ἔγκλημα τῆς Γενοκτονίας.

Τὸ Δ' Παγκόσμιο Συνέδριο τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ (1997)
ἀποφάσισε τὴν προώθηση τῆς διεθνοῦς ἀναγνώρισης τῆς Γενο-
κτονίας. Ἐνῶ διακομματικὴ ἀντιπροσωπεΐα τῆς Ἑλληνικῆς Βου-
λῆς ἐπισκέφθηκε τὸν ΟΗΕ (Ἰούνιος 1998) καὶ ὑπέβαλε ὑπόμνη-
μα γιὰ τὴ Γενοκτονία τῶν Ποντίων. Γιὰ τὴν ἐπίσημη Τουρκία, τὸ
θέμα τῆς Γενοκτονίας τῶν Ποντίων ἀποτελεῖ ἐφεύρημα τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ Κράτους γιὰ νὰ ἀμφισβητηθεῖ ἢ ἀκεραιότητά της!

Οἱ Πόντιοι ὅμως θυμοῦνται. Οἱ μνήμες στέκουν πύρινες στὸ
μυαλό τους. Ὁ Ἑλληνισμὸς ὀφείλει νὰ τρέξει καὶ νὰ ξαναγράψει
τὴν ἱστορία καὶ νὰ εἰσαχθεῖ στὰ βιβλία τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης
καὶ ὄχι νὰ ἀποσιωπηθεῖ ἡ ἱστορικὴ του μνήμη, ποὺ εἶναι ἡ
ταυτότητά του.

(*) Ἐφημερ. «Ἑστία», 19.5.2005, σελ. 4.